

Malin Frenning
Hanifeh Khayyeri
Stella Riad
Melinda From

2025-06-04

Remissvar :
Fi2025/00457

1 (28)

Er referens

Remiss SOU 2025:12
AI-kommissionens Färdplan för Sverige
Finansdepartementet
Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgatan 24

Remissvar avseende AI-kommissionens slutbetänkande AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

RISE

RISE (Research Institutes of Sweden) är Sveriges forskningsinstitut och innovationspartner. I samverkan med företag, akademi och offentlig sektor bidrar vi till ett konkurrenskraftigt näringsliv och ett hållbart samhälle. Vi erbjuder unik expertis och har över 130 test- och demonstrationsmiljöer för framtidssäkra teknologier, produkter och tjänster.

Med anledning av remissförfrågan gällande AI-kommissionens slutbetänkande "AI-kommissionens Färdplan för Sverige" (SOU 2025:12), får RISE härmed inkomma med följande synpunkter.

Sammanfattning

AI-kommissionens Färdplan för Sverige utgör en gedigen analys av Sveriges nuvarande position och de utmaningar och möjligheter som AI-utvecklingen medför. De 75 förslagen täcker centrala områden inom ekosystemet för AI och syftar till att stärka Sverige på både kort och lång sikt. RISE delar på övergripande plan AI-kommissionens problemformulering och är positiva till regeringens initiativ. RISE uppskattar AI-kommissionens arbete, det utgör en viktig grund för att identifiera behov av och lämna förslag på åtgärder för att stärka utvecklingen och användningen av artificiell intelligens (AI) i Sverige på ett hållbart och säkert sätt. Den belyser de utmaningar Sverige står inför, inte minst att vi i nuläget halkar efter andra länder inom AI, vilket bedöms avgörande för Sveriges framtida konkurrenskraft, säkerhet och välbefinnande. Vi ser att förslaget bör förstärkas med:

- RISE kan spela en betydande roll som en brygga mellan forskning och tillämpning, och hjälpa både privata och offentliga aktörer att använda och utveckla AI-lösningar. RISE är ensam i sitt slag av forskningsinstitut i Sverige och är mer praktiskt och strategiskt orienterad jämfört med akademien som har ett mer långsiktigt och fördjupande arbetssätt.
- RISE avstyrker inrättandet av ett säkerhetsinstitut och menar att man kan uppnå målet genom att inrätta ett nationellt tillämpat forskningsprogram för området. Att inrätta ett nytt institut tar lång tid och kräver mycket stor insats för att bli fungerande. För att möta behovet av kompetens, forskning och erfarenhet av frågor som rör AI-säkerhet har RISE tagit initiativ till AI-alliansen och detta skulle vara ett snabbare och bättre alternativ för att uppnå framdrift inom området. (sid 3))
- Förstärk implementationen av färdplanen ytterligare med innovationsfrämjande insatser för små- och medelstora företag (SMF).

Tillämpning av AI kräver ofta ett systemtänkande, för att kunna integrera AI i transportsystem, vård, tillverkning etc. Det innebär att det behövs tvärdisciplinära team med ingenjörer, filosofer, och samhällsvetare, samt stöd till organisationers egen verksamhetsutveckling och förändringsledning. Detta är RISE rustad för och bör också ses som en nationell resurs för att accelerera tillämpning av AI. RISE:s unika position gör det dessutom möjligt att attrahera starka partners och bygga konsortier för strategiska EU-projekt.

AI Alliansen – ett viktigt bidrag till AI kommissionens färdplan

RISE föreslår att regeringen inrättar ett nationellt forsknings- och innovationsprogram inom tillämpad AI-säkerhet, istället för ett säkerhetsinstitut. RISE har kallat nationella aktörer till en AI-allians, som samlar offentliga och privata aktörer kring att bygga teknik och kompetens inom AI-säkerhet. Offentligt finansierade satsningar i Sverige är små jämfört med länder som ligger långt framme. AI-utvecklingen sker i väldigt snabb takt och vi måste komma ikapp med också att förstå hur vi ska utveckla och implementera tekniken på ett sätt så att den inte överträder dess syfte, samt är inkluderande och är säker. Sverige behöver ha viss grad av suveränitet och vissa kompetenser för att kunna säkra vår handlingsfrihet och våra samhällskritiska funktioner.

För att Sverige ska kunna öka takten i sin egen AI-utveckling och användning, och samtidigt kunna främja egen industri, krävs målmedvetna och gemensamma insatser. RISE vill samla intresserade aktörer i en allians som tillsammans verkar för att minska riskerna och osäkerheterna i organisationer genom att bygga praktisk kunskap, erfarenhet och utveckla strategisk teknisk kapacitet som handlar om juridik, etik, infrastruktur och teknikutveckling. Målet bör inte vara enskilda tekniska genombrott, utan att i stort skapa en nationell sandlåda för AI med fokus på säkerhet.

När aktörer löser praktiska, komplexa utmaningar tillsammans lär de sig också hur teknologin påverkar ansvar, regelverk och affärsrisk. Det är först då vi kan ta till oss AI på ett handfast sätt som stärker samhällets motståndskraft och våra organisationers självbestämmande. AI-alliansen är ett steg mot att Sverige tar kontroll över sin digitala framtid.

Övergripande kommentarer till Färdplanen

Färdplanen innehåller många centrala förslag och har ett starkt fokus på excellens inom akademisk grundforskning, vilket är avgörande för långsiktig kompetensförsörjning. RISE delar AI-kommissionens bedömning att det krävs ett tydligt ledarskap och strategisk planering och samordning för AI i Sverige.

Samtidigt identifierar RISE flera områden där färdplanen behöver kompletteras eller förtydligas för att bli operativt gångbar och effektivt driva AI-utvecklingen i Sverige framåt.

Behovet av en starkare brygga: Tillämpad forskning och testmiljöer

- Färdplanen har en svagare koppling till tillämpad forskning, systemdemonstratorer och innovationsmiljöer. Tillämpad forskning är ett utmärkt stöd för att få ut AI till SMF:er, förstå effekter i samhället, nya användningsområden osv. Mellan akademisk spetsforskning och praktisk tillämpning i näringsliv och offentlig sektor behövs en fungerande brygga; en arena för att testa, skala och iterera idéer. Det är här som teknisk utveckling omvandlas till konkret samhällsnytta.

- RISE spelar en roll som intermediär mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor och är välpositionerat att bidra till att etablera och driva miljöer för tillämpad AI. För att göra färdplanen operativ krävs **riktade satsningar på tillämpad AI-forskning**, investeringar i **tekniska test- och verifieringsmiljöer parallellt med akademiska satsningar**, inklusive tekniska sandlådor som komplement till de föreslagna regulatoriska.
- **En nationell infrastruktur för test och verifiering** bör byggas i samverkan med AI-fabriken Mimer. Ansvarsfördelningen för testbäddar och sandlådor är idag oklar mellan myndigheterna och andra aktörer, här kan RISE ha en nyckelroll som neutral part som verifierar och kvalitetssäkrar AI-lösningar. Det är avgörande med **tydliga samverkansmodeller och utpekat ansvar mellan aktörer**.

Datatillgänglighet: En mer nyanserad bild behövs

- Färdplanen menar att Sverige är välförsett med data, men detta gäller främst registerdata, som dessutom ofta är svårtillgängliga på grund av tekniska, organisatoriska, juridiska eller ekonomiska inlåsningar. RISE perspektiv är att **påståendet att Sverige är välförsett med data inte ger en korrekt lägesbild. Det råder stor brist på tillgängliga offentliga data i Sverige**, vilket hämmar innovationskraften. Åtgärderna föreslagna i färdplanen för att öka tillgängligheten är otillräckliga eller otydliga.
- EU har förstått utmaningarna med datatillgänglighet och stöttar medlemsländerna med en datastrategi¹ och relaterade investeringar. Sverige bör aktivt spegla EU:s åtgärder, inklusive att omfamna utvecklingen av **europiska dataområden** (data spaces). Även om EHDS (hälsodataområdet) nämns, måste *varje* område möta samma utmaning. Utmaningen med "modern datahantering" är inte primärt teknisk, utan handlar snarare om **harmonisering och organisatoriska problem**

¹ Dataförordningen, Dataförvaltningsförordningen

Kompetens för alla: Från skolan till arbetslivet

- RISE instämmer färdplanens skrivningar om AI i skolan. RISE arbetar intensivt och i samverkan med både myndigheter, skolhuvudmän och akademi för att med kompetens, engagemang och samordning stärka det reguljära utbildningssystemets förmåga att möta, hantera, utforska och nyttja AI. I detta arbete, som sker i mycket liten skala sett i förhållande till utbildningssystemet som helhet, ser vi att väldigt många möjligheter, risker och problemområden, lämnas i princip helt utforskade, och här har både RISE och lärosätena en roll att fylla.
- Ett generellt kompetenslyft och folkbildningsinitiativ för AI välkomnas. Förslaget om en "AI för alla"-reform med kostnadsfri tillgång till AI-tjänster väcker dock frågor kring vilka tjänster som avses och **oro för inlåsnig i icke-nationella verktyg**. Informationssäkerhet och integritet måste beaktas. Sådana satsningar bör också förhålla sig till individens redan pågående och breda användning av stora AI-verktyg som generativ AI, så att satsningar blir relevanta och kostnadseffektiva.
- RISE välkomnar AI-kommissionens beskrivningar om AI i grundskolan och för alla, och stöttar att **hela kompetenskedjan för AI måste byggas**, från grundläggande användarkompetens till avancerad utveckling. Förmågeuppbyggnad på bred front är ett måste, vid sidan av den tekniska utvecklingen.

Säkerhet och risker

- RISE uppskattar AI-kommissionens beskrivningar av AI-säkerhet respektive AI och cybersäkerhet. Dessa säkerhetsbegrepp är viktigt att skilja på, då de behandlar olika frågor och inkluderar olika expertis. AI-säkerhet, som ofta inkluderar bias, missanvändning, sårbarheter i underliggande algoritmer och data, är ett viktigt område som får stor uppmärksamhet i media men som det investeras väldigt lite pengar i globalt. Det handlar om att utveckla AI som inte är skadlig och inte överträder dess syfte. AI och cybersäkerhet är ett område som handlar om exempelvis dataintrång och attacker från illvilliga aktörer.
- RISE tillstyrker förslaget om ökat stöd till Cybercampus där säker AI ett av de prioriterade forskningsprogrammen.
- RISE avstyrker däremot inrättandet av ett säkerhetsinstitut och menar att man kan uppnå målet genom att inrätta ett nationellt tillämpat forskningsprogram för området. För att möta behovet av kompetens, forskning och erfarenhet av frågor som rör AI-säkerhet har RISE tagit initiativ till AI-alliansen (se sid 2). Vi föreslår att man samlar RISE, lärosäten, offentliga och privata organisationer kring ämnet genom att inrätta ett tillämpat långsiktigt forskningsprogram som inkluderar en nationell sandlåda med fokus på säkerhet.

- Landskapet för AI förändras snabbt och har utvecklats sedan AI-kommissionen överlämnade sitt första underlag till regeringen i november 2024. En aspekt som förändrats är det geopolitiska läget, vilket påverkar våra internationella relationer och det som omfattas av våra gemensamma prioriteringar. RISE tror att det är viktigt med analyser som beaktar de geopolitiska aspekterna av informationssäkerhet kopplat till AI, inklusive riskerna med att inte använda AI för vissa ändamål.

AI i offentlig sektor

- RISE tillstyrker AI-kommissionens ambition att bygga en samordnad AI-förmåga i offentlig sektor genom etableringen av en AI-verkstad. Det är ett viktigt steg mot att stärka både innovationskraft och digital rådgivning i samhällsbärande verksamheter. Förslaget är ambitiöst och kräver både teknisk, organisatorisk och juridisk förankring för att kunna realiseras effektivt.
- AI-verkstaden behöver kunna erbjuda stöd och lösningar som fungerar i den heterogena samling verksamheter som offentlig sektor är, från små kommuner med begränsade resurser till stora myndigheter med etablerade digitala strukturer. RISE ser här ett behov av att komplettera AI-verkstaden med praktiska test- och demomiljöer, där lösningar kan provas i verkliga verksamhetsflöden. RISE befintliga testbäddar, regulatoriska samverkansprojekt och expertis inom teknikupphandling och interoperabilitet kan bidra till att omsätta färdplanens ambitioner i konkret samhällsnytta. Vidare bör AI-verkstaden samverka med europeiska test- och beräkningsinfrastrukturer. För full effekt av förslaget bör statliga bolag och offentligt ägda verksamheter ges tillgång till AI-verkstaden.
- RISE tillstyrker AI-kommissionens förslag att regeringen bör ge berörda myndigheter i uppdrag att se över befintliga lagar och regelverk. I synnerhet bör regelverk kring data, personuppgifter, informationssäkerhet och digital infrastruktur harmoniseras. Vidare välkomnas förslaget om etiska riktlinjer för offentlig sektors användande av AI. RISE ser här ett värde i att AI-verkstaden även fungerar som en arena för samverkan där teknik, juridik och verksamhetsbehov kan mötas.
- Etableringen av AI-verkstaden innebär också uppbyggnad eller upphandling av en teknologistack, från datalagring till träningsmiljöer och AI-tjänster med komponenter för träning, testning, utvärdering och implementering. Detta ställer höga krav på ansvariga myndigheter att hantera tekniska interoperabilitetsfrågor, dataförvaltning och leverantörsberoende. RISE har lång erfarenhet av att stötta offentlig sektor i tekniska upphandlingar, testmiljöer och utvärdering av AI-lösningar, vilket gör oss till en naturlig samverkanspartner i detta arbete.

Innovation, internationalisering och standardisering

- RISE välkomnar AI-kommissionens beskrivning av innovationslandskapet och delar i hög grad Kommissionens syn. Små- och medelstora företag (SMF) utgör en stor andel (i antal) av alla Sveriges bolag, och deras AI-upptag är betydligt lägre än de större bolagen som betänkandet också lyfter. Därför blir satsningar som AI-fabriken, där tillgång till AI-infrastruktur, stöd och utbildning tillhandhålls gratis till SMF:er, väldigt viktiga att medfinansiera. Dock är det många SMF:er som inte är sådana bolag som utvecklar AI, utan snarare förlitar sig på att deras leverantörer ska tillhandahålla de senaste tjänsterna. Det behövs andra typer av initiativ och satsningar för att nå dessa där AI-kommissionens förslag om "AI för alla" är ett steg i den riktningen.
- RISE tillstyrker AI-kommissionens båda förslag om uppdrag till Vinnova som handlar om större sektoröverskridande möjligheter och tillgång till data. AI är en teknologi som inte bara har potential att effektivisera organisationers interna processer och metoder, utan även transformera på systemnivå. För att uppnå systemintegration krävs en betydande grad av sektoröverskridande samarbete. Brist på tillgång till data grundat av brist på incitament och/eller förmågor att dela data har länge varit känt som en stor utmaning för inte bara AI-innovation utan ökad digital innovation och produktivitet. På europainivå pågår en rad stora satsningar inom området som i sin natur är sektorsöverskridande och på olika sätt alla berör industri, offentlig sektor, forskning, medborgare, så som European Dataspace (säker datadelning i linje med dataförordningen och dataförvaltningsförordningen), Test and Experimentation Facilities (TEF – säkerställer att AI-tjänster följer AI-förordningen), European Digital Infrastructure Consortium (EDIC – där vissa av dem inkluderar hela ekosystem) mm. Det är viktigt att nationella satsningar på datatillgång och delning beaktar och kopplar an till de europeiska som i sin tur kopplar direkt an till europeisk lagstiftning och datastrategi. Dels för att skapa ökad tydlighet och riktning, men även för att såväl företag som offentlig sektor ska kunna använda och bygga vidare på det som redan görs i dessa satsningar. RISE vill understryka vikten av datakvalité och dataannotering för att data ska bli (åter)användbar, ett arbete som är både krångligt och kostsamt idag. Även ett harmoniserat och standardiserat sätt att tolka och implementera lagstiftning är viktigt för innovationsfrämjande.
- RISE är enig med AI-kommissionen om hur landskapet ser ut i Sverige för start-up bolag när det gäller tillgång till riskkapital. Här vill RISE påminna regeringen om att AI har en värdekedja som förutom applikationsmjukvara även innehåller sådant som moln, lagring, datacenter och tillgång till el. Sverige har duktiga bolag längs AI:s värdekedja, där många är SMF:er med begränsade möjligheter att skala. Dessa begränsningar är sådant som tillgång till riskkapital och räckvidd (ofta nationella). RISE tillstyrker därför AI-kommissionens förslag om ökat anslag till Vinnova och Almi, och ser gärna ett ökat samarbete på Europainivå för att arbeta med de begränsningar som SMF:er har för att lyckas i Europa.

Kommentarer och tillägg till färdplanens 75 förslag

RISE kommenterar inte alla 75 förslag utan listar här endast de där vi ser tillägg till ursprungliga förslag.

Område	Ursprungligt förslag	RISE tillägg och kommentarer
Energi	Sid 26: "AI-kommissionen föreslår att regeringen ger Energimyndigheten i uppdrag att övervaka och rapportera om trender inom AI och energiförbrukning. För att göra detta möjligt krävs bättre statistikunderlag över datacentrens energiförbrukning än den som finns tillgänglig i dagsläget."	RISE tillstyrker förslaget och pekar på möjligheten att i tillägg till övervakning av energianvändningen, vilken stärks genom rapporteringen enligt EU:s Energi-effektiviseringsdirektiv (EED), så bör Energimyndigheten och Vinnova göra satsningar inom kylteknik, elkraftsteknik, energieffektivisering och värmeåtervinning för datacenter. Dessa är styrkeområden för svensk industri och en satsning skulle möjliggöra stärkt internationell konkurrenskraft.
Beräkningskraft	Sid 33: "AI-kommissionen bedömer att staten behöver tillföra Vetenskapsrådet 300 miljoner kronor som en engångsinvestering för utveckling och träning av AI-modeller. Därefter behövs 25 miljoner kronor årligen för att hålla systemet konkurrenskraftigt."	Vetenskapsrådet bör fortsätta att finansiera forskningsinfrastruktur som möjliggör för AI-forskare att bedriva den här typen av träning för sin forskning. Uppgradering av existerande eller ny forskningsinfrastruktur bör behandlas enligt myndighetens behovsinventeringsprocess, eller i den mer agila behovsbevakningsprocessen som AI-kommissionen föreslår.
Beräkningskraft	Sid 33: "AI-kommissionen bedömer att staten behöver tillföra Vetenskapsrådet 200 miljoner kronor som en engångsinvestering för att uppgradera och utöka befintlig beräkningskraft för användning av AI-tjänster. Därefter behövs 25 miljoner kronor årligen för uppgradering och utveckling. En sådan satsning ska även bidra till att täcka behoven av kapacitet för tillämpningsberäkningar i privat och offentlig sektor. I detta sammanhang är det viktigt att noga följa utvecklingen av molntjänster, så att mixen av att bygga egen	Detta behov bör behandlas i den ordinarie behovsinventeringsprocessen för nationella forskningsinfrastrukturer på Vetenskapsrådet. RISE är enig om att även den privata och offentliga sektorn har behov av tillgång till de nationella forskningsinfrastrukturerna - något som Regeringen och Vetenskapsrådet bör kunna reglera i vanliga processer (instruktioner och finansiella villkor). Investeringar i beräkningskraft bör koordineras med Sveriges deltagande i det

	beräkningskraft och att köpa molntjänster hela tiden är optimal.”	européiska EuroHPC Joint Undertaking och kommande satsningar inom EU. Sverige riskerar annars att både duplicera infrastruktur och missa möjligheten till europeisk medfinansiering. RISE kan spela en viktig roll i att koppla nationella behov till europeiska resurser och strategier.
Beräkningskraft	Sid 35: ” AI-kommissionen anser att det är mycket angeläget att staten stödjer arbetet med att få etablera en AI Factory i Sverige, något som bland annat skulle öka tillgången på beräkningskraft till ett subventionerat pris för små och medelstora företag. För detta behövs motfinansiering från Sverige på minst 50 procent av kostnaderna. Det skulle innebära 30 miljoner euro [27] [27] Cirka 345 miljoner kronor vid en eurokurs om 11,49 kronor (2024-11-02). som en engångsinvestering och sedan 10 miljoner euro per år i fyra år för drift. Ansvarat bör delas mellan Vetenskapsrådet och Vinnova då målgruppen är små och medelstora företag.”	RISE tillstyrker förslaget och vill betona vikten av att AI Factory inte enbart tillhandahåller teknisk infrastruktur, utan även erbjuder ”AI som tjänst”, subventionerad access till beräkningsresurser, och tillgång till experter som kan hjälpa till med modellval, datahantering och optimering. Detta möjliggör för SMF-företag att kunna dra nytta av satsningen.
Beräkningskraft	Sid 35: ”AI-kommissionen anser att Vetenskapsrådet, helst i samverkan med övriga nordiska vetenskapsråd, årligen bör redovisa till regeringen huruvida beräkningskraften för träning och användning av AI-modeller är tillräcklig. Regeringen bör ha beredskap att öka anslaget för detta ändamål om Vetenskapsrådets analys visar på ett sådant behov. Det är viktigt att behovsanalysen beaktar att utbudet av beräkningskraft kan påverka efterfrågan och innovationer. Ett visst överutbud av beräkningskraft är därför att föredra i detta läge.”	RISE tillstyrker förslaget. I detta sammanhang är det väsentligt att den årliga behovsanalysen tar hänsyn till hur våra nordiska grannar prioriterar investeringar i AI-infrastruktur. Finlands satsning på LUMI AI Factory, är exempelvis tio gånger större än Sveriges satsning på AI-fabriken Mimer. För att möjliggöra för innovation och en ökad efterfrågan bör Sverige därför överväga att, i linje med AI-kommissionens rekommendation, skapa ett visst överutbud av beräkningsresurser både för att möta framtida behov och för att stimulera utvecklingen inom AI-området.
Beräkningskraft	Sid 35: ” Beräkningskraft för träning av AI-modeller och användning av AI-tjänster blir en allt viktigare del av det moderna samhället. AI-kommissionen anser därför att den bör ha samma status som annan	RISE står till viss del bakom AI-kommissionens analys. Det är tveksamt att klassificera beräkningskraft för träning av AI som samhällskritisk infrastruktur, men

	samhällskritisk infrastruktur, såsom järnvägar och elnät”	däremot är datacenter för användning av AI-tjänster kritisk infrastruktur, och särskilt datacenter för AI-tjänster och andra digitala tjänster med kritisk leveransförmåga. Ska Sverige kunna ta en ledande position inom AI behövs kraftfulla, samordnade satsningar på en digital infrastruktur som omfattar flera oumbärliga delar: - en resilient molninfrastruktur för säker datalagring - tillgång till beräkningskraft, samt - en säker och avancerad uppkoppling (konnektivitet).
Data	Sid 40: ”AI-kommissionen föreslår därför att regeringen bör utreda möjligheten att ändra logiken för OSL:s bestämmelser, så att huvudregeln är att det inte råder sekretess till skydd för den enskilda mellan myndigheter och mellan självständiga verksamhetsgrenar inom en myndighet. Regeringen bör också klargöra vilken slags sekretess till skydd för enskilda som ska kvarstå.”	RISE tillstyrker förslaget, men det är ytterst viktigt att samtidigt identifiera och klargöra vilket slags sekretess som ska kvarstå.
Data	Sid42: ”AI-kommissionen anser att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att genomföra en översyn av implementeringen och tillämpningen av GDPR i Sverige.”	Tillstyrkes. Det är problematiskt att GDPR tolkas på olika sätt i medlemsländerna, och det är begränsande för administration, konkurrenskraft och innovation att Sverige och svenska aktörer tillämpar en restriktiv tolkning.
Data	Sid 42 ”I kapitlet AI och samhällets säkerhet föreslår AI kommissionen ett höjt anslag till Cybercampus Sverige för forskning om AI och cybersäkerhet. Vår bedömning är att forskning om PET-tekniker bör ingå i detta förslag.”	Tillstyrkes. RISE är initiativtagare till Cybercampus, där AI och säkerhet är ett prioriterat forskningsområde. Detta bör dock inte blandas ihop med AI-säkerhet, där vi förordar AI-alliansen istället för ett AI-säkerhetsinstitut.
Data	Sid 43: ”AI-kommissionen föreslår att ett krav på modern datahantering för offentliga aktörer ska framgå av	Det är behövt att alla myndigheter, regioner och kommuner får kravet att göra en datainventering och en dataplan. Det är dock en sak att göra en datainventering

	författning, inklusive krav på att upprätta en dataplan.”	och en dataplan och en helt annan sak att faktiskt börja tillgängliggöra data av minst två anledningar: 1) Den organisatoriska förmågan att kunna hantera data är med ett fåtal undantag generellt sett låg i offentlig sektor, och 2) Det är förknippat med kostnader att utbilda myndigheterna i ”modern datahantering”, och det är förknippat med kostnader att underhålla data som man tillgängliggör. Det är alltså ett bra förslag, men det kommer långt ifrån att vara tillräckligt. RISE föreslår därför att utbildning om datahantering och tillgängliggörande inkluderas i Kunskapslyftet för AI, då organisatoriska utmaningar annars blir en flaskhals.
Data	Sid 43: ”AI-kommissionen föreslår att regeringen överväger att ge någon eller några myndigheter i uppdrag att ta fram sektorsspecifika standarder för modern datahantering.”	Det är otydligt vad som menas med standarder här, men i kontexten ”modern datahantering” antas att det menas standarder för specifikationer/datamodeller för semantisk interoperabilitet. Standarder och deras efterlevnad är essentiella för interoperabilitet. Det finns dock generellt ingen brist på standarder; det svåra är att välja specifika standarder inom en sektor eller domän. Endast när det inte finns befintliga standarder bör man ta fram nya, och då i första hand baserat på utveckling i befintliga organ eller organisationer som arbetar med att ta fram standarder. Det pågår ett omfattande arbete inom flera internationella standardiseringsorgan kring data, datahantering och AI från flera olika perspektiv. Med undantag från stora bolag är Sverige generellt sett dåligt representerade. Standardisering är ett kraftfullt sätt att bygga kompetens och påverka utveckling, och RISE anser regeringen bör överväga att avsätta medel så att experter i SMF, offentlig sektor, universitet och forskningsinstitut kan delta i internationell standardisering.
Data	Sid 43 ”AI-kommissionen föreslår att regeringen överväger att ge SCB ett	”Modern datahantering” bör vara helt i linje med det som avses i Digital Decade

	sammanhållande uppdrag att verka för en modern datahantering inom offentlig sektor. ”	2030 inklusive EU:s datastrategi, dataförordningen, dataförvaltningsförordningen och framväxande dataområden. Ett uppdrag kring modern datahantering bör därför tydligt anpassas efter EU:s strategi och aktiviteter inom området för att dels kunna dra nytta av dessa men även vara med och påverka utvecklingen i hela EU. RISE föreslår därför en handlingsplan som utifrån samhällsnytta snabbt identifierar de viktigaste europeiska dataområdena, utpekar svenska ansvariga aktörer, och inkluderar kommuners och regioners behov. RISE är mycket involverat i flera aktiviteter här och kan bidra till en utredning. Vidare bör regeringen överväga att tillsätta ett svenskt, sektorsövergripande "data space support centre" (DSSC), liknande EU-kommissionens funktion, för att stötta svenska aktörers utveckling och användning av dataområden. RISE, som strategisk partner till EU:s DSSC, kan bidra här.
Data	Sid 43: "AI-kommissionen föreslår att regeringen ger SCB i uppdrag att inrätta en Data Steward-funktion som beskrivs i detta avsnitt. Vi bedömer att SCB bör få ett ökat årligt anslag på 4 miljoner kronor med anledning av detta uppdrag. ”	Tillstyrkes med tillägget att varje myndighet, kommun och region behöver en data steward, vilken kompletteras av en central funktion. Digg:s årliga ”Uppföljning av statliga myndigheters digitalisering” pekar på ett stort behov av att utveckla myndigheternas förmågor att kunna hantera och tillgängliggöra data på ett modernt sätt. Att enbart ha en nationell data steward är inte tillräckligt.
Data	Sid 43: "AI-kommissionen föreslår att regeringen ger SCB uppdrag att se över avgiftsmodeller för tillgång till offentliga data. Syftet är att göra data mer tillgänglig, särskilt för forskare och mindre företag.”	Tillstyrkes, med tillägget att uppdraget även bör inkludera den samhällsekonomiska nyttan av subventionerade avgifter eller i vissa fall avgiftsfri tillgång till offentliga data. En modell med avgiftsfri tillgång till data för forskningsändamål eller som träningsunderlag för AI vore mycket värdefullt för forskningsinstitutionerna och därmed samhället i stort.

Data	Sid 44 "Vi föreslår att tillämpningen av bestämmelsen i 10 kap. 2 a § OSL bör breddas samt att det bör förtydligas under vilka omständigheter offentliga aktörer kan och bör använda sig av molntjänster i sin verksamhet."	Tillstyrkes. Ändrade geopolitiska spelregler sedan färdplanen publicerades innebär dock att det inte bara bör förtydligas hur offentlig sektor ska använda sig av molntjänster; det behövs också en svensk handlingsplan för minskat beroende av icke-europeiska molntjänster.
Säkerhet	Sid 47: "AI-kommissionen anser att den som ansvarar för en samhällsviktig verksamhet måste ta hänsyn till påverkan på Sveriges digitala suveränitet när beslut fattas om AI-användning i verksamheten."	AI-relaterade scenarier bör integreras i totalförsvarsplaneringen och regelbundet övas. Myndigheter bör ges i uppdrag att förstärka sin AI-kompetens och förmåga att identifiera samt hantera AI-relaterade hot.
Säkerhet	Sid 51: "AI-kommissionen anser att regeringen behöver ta initiativ för att säkerställa en god beredskapsplanering på de områden där bortfall av digital förmåga annars riskerar att slå ut viktiga samhällsfunktioner."	En outnyttjad möjlighet ligger i förmågan att använda AI för kontinuerlig lägesbild, prediktion och koordinering inom säkerhet och beredskap, men inte minst att få en samlad lägesbild om AI-utvecklingen i sig själv hos myndigheter. RISE pågående samarbete med MPF, MSB och Polisen visar hur AI redan nu kan användas för att i realtid generera säkerhetsrelevanta insikter.
Säkerhet	Sid 52 "AI-kommissionen föreslår att ett svenskt institut för AI-säkerhet ska etableras. Vi bedömer att ett årligt anslag för att driva institutet på 30 miljoner kronor är nödvändigt. Till institutet ska en forskningsfond på 50 miljoner kronor kopplas."	RISE avstyrker förslaget. Sverige bör inte inrätta ett nytt AI-säkerhetsinstitut. Istället bör de verksamheter som idag bedriver säkerhetsrelevant AI-utveckling samordnas i en nationell struktur, exempelvis AI Alliansen, som kan fungera som nav. En kontinuerlig lägesbildsförmåga för AI-relaterade hot bör etableras, där forskning och säkerhetsmyndigheter samverkar i en agil modell. AI-relaterade scenarier bör integreras i totalförsvarsplaneringen och regelbundet övas. Myndigheter bör ges i uppdrag att förstärka sin AI-kompetens och förmåga att identifiera samt hantera AI-relaterade hot.
Spets-forskning	Sid 54: "AI-kommissionen föreslår att regeringen inrättar ett begränsat antal excellenscenter inom Alområdet till en ungefärlig styckkostnad om 100 miljoner kronor per år under 10 år, till ett totalbelopp om 300 miljoner kronor årligen. Centren ska samverka med forskare och projekt vid olika svenska och internationella"	AI-kommissionens förslag om excellenscenter är ett centralt steg för att bygga långsiktig spets inom AI-forskning i Sverige. Samtidigt vill vi uppmärksamma risken att centra som enbart leds av universitet blir alltför präglade av en traditionell akademisk logik. För att få fullt genomslag i samhälle och näringsliv bör

	lärosäten, samt samarbeta med både näringslivet och offentlig sektor. Dessa center kan vara virtuella och omfatta flera lärosäten, men ska ha ett lärosäte som huvudman. Vetenskapsrådet, i samråd med övriga forskningsfinansiär, bör vara huvudman för en utlysning och fördela resurserna i konkurrens mellan universitet och högskolor.”	som ett minimum minst ett av centren kunna ledas av, och inkludera aktiv medverkan från, andra aktörer, såsom forskningsinstitut, offentlig sektor eller industri. Internationella erfarenheter visar att avancerad AI-forskning inte bara kräver tillgång till stora datamängder och beräkningsresurser, utan också tvärfunktionella team och långsiktigt koordinerade satsningar. Minst ett center bör därför utformas som ett strategiskt AI-nav med kapacitet att driva större program i sektorsövergripande samverkan. Det ligger väl i linje med ekosystemmodellen i färdplanen, som förutsätter en breddad och integrerad aktörsstruktur.
Spets-forskning	Sid 55: ”AI-kommissionen föreslår att det avsätts medel till 200 AI-post tjänster till en kostnad om 500 miljoner kronor totalt under tio år. Vetenskapsrådet, i samråd med övriga forskningsfinansiär, bör vara huvudman för en utlysning och fördela resurserna i konkurrens mellan universitet och högskolor. För att locka hit internationella toppforskare bör också attraktiva paket för utländska gästprofessorer skapas. Genom att koppla sådana paket till vår unika tillgång till data och de föreslagna excellenscentren och forskarskolorna kan Sveriges attraktionskraft öka.”	RISE tillstyrker förslaget som ett viktigt bidrag till att skapa attraktiva forskarkarriärer i Sverige och säkerställa långsiktig kompetensförsörjning inom AI. För att ytterligare stärka anknytningen till det svenska innovationssystemet bör en del av postdoc-tjänsterna förläggas i tillämpningsnära miljöer, såsom forskningsinstitut, offentlig sektor eller näringsliv, i samverkan med universitet och högskolor. Det möjliggör för nydisputerade forskare att arbeta i multidisciplinära team med konkreta utmaningar och bidrar till att stärka både forskningens genomslag och Sveriges samlade innovationskapacitet.
Spets-forskning	Sid 55: ”AI-kommissionen föreslår att det avsätts medel till motsvarande 50 heltidsanställda gästprofessorer inom AI till en kostnad om 300 miljoner kronor totalt under tio år. Vetenskapsrådet, i samråd med övriga forskningsfinansiärer, bör vara huvudman för en utlysning och fördela resurserna i konkurrens mellan universitet och högskolor.”	RISE tillstyrker förslaget som ett viktigt steg för att stärka Sveriges profil som forskningsnation och attrahera internationell spetskompetens inom AI. Det är positivt att tjänsterna föreslås kopplas till Sveriges tillgång till data, excellenscentra och forskarskolor. För att ytterligare förstärka samhällsrelevansen föreslår vi att några av gästprofessorerna inrättas med särskilt tillämpad profil, i nära samverkan med aktörer inom offentlig

		sektor, industri eller forskningsinstitut. Det skulle möjliggöra forskningsprogram med starkare koppling till konkreta samhällsutmaningar och tillämpningar, och bredda den internationella rekryteringsbasen.
Spets-forskning	Sid 55: "AI-kommissionen föreslår att det avsätts medel till motsvarande 500 kombinationstjänster inom AI till en kostnad om 350 miljoner kronor totalt under 10 år. Vetenskapsrådet, i samråd med övriga forskningsfinansiärer, bör vara huvudmän för en utlysning och fördela resurserna i konkurrens mellan universitet och högskolor"	RISE tillstyrker förslaget som ett strategiskt viktigt sätt att stärka kopplingen mellan forskning och samhället, och att underlätta för forskare att kombinera en akademisk karriär med arbete i offentlig sektor eller näringsliv. För att uppnå full verkan bör även forskningsinstitut uttryckligen inkluderas som möjliga hemvister för kombinationstjänster.
Spets-forskning	Sid 56: AI-kommissionen föreslår att det inrättas forskarskolor inom Vetenskapsrådets huvudområden och att det avsätts 2,4 miljarder kronor för detta ändamål under en tioårsperiod, vilket motsvarar 600 doktorer. Vetenskapsrådet, i samråd med övriga forskningsfinansiärer, bör vara huvudman för en utlysning och fördela resurserna i konkurrens mellan universitet och högskolor	RISE tillstyrker förslaget om forskarskolor där AI-kunskap integreras i ämnesspecifika forskarutbildningar. Det är särskilt positivt att även doktorander med anställning i näringslivet eller offentlig sektor kan ingå. För att forskarskolorna ska få verkligt genomslag inom sina respektive vetenskapsområden är det dock avgörande att de organiseras kring större gemensamma projekt, snarare än som löst sammanhållna enskilda doktorandprojekt. Det möjliggör utveckling av nya teknologier med både vetenskaplig tyngd och industriell potential och skapar förutsättningar för forskning som kan få brett genomslag inom respektive tillämpningsområde. Vi föreslår att det tydliggörs att även doktorander med anställning vid forskningsinstitut ska kunna ingå i forskarskolorna. Institutet spelar en central roll i tvärvetenskaplig, tillämpningsnära och industrinära forskning och bör därför behandlas jämbördigt med andra samhällsaktörer i denna satsning.
Internationella resurser	Sid 59: "AI-kommissionen understryker hur avgörande det är att de här	RISE tillstyrker behovet av tillgång till internationella plattformar och resurser.

	plattformarna och verktygen tillgängliggörs samtidigt i Sverige och EU som i resten av världen. Som föreslås i kapitlet Internationella positioner är det därmed av stor vikt att svenska företrädare verkar för att den AI-relaterade EU-regleringen inte bidrar till försämrade tillgänglighet för dessa verktyg. De tekniska attachéer som föreslås i samma kapitel bör också aktivt verka för att minska dessa risker.”	Samtidigt vill vi betona vikten av att Sverige och EU fortsätter att lägga resurser på att utveckla egen hårdvaruinfrastruktur och digital infrastruktur för att minska risken för inlåsnings effekter och minskar vårt beroende av utomeuropeiska aktörer.
Kompetens	Sid 64: “För att öka kunskapen om AI bland alla människor som bor i Sverige föreslår AI-kommissionen en förstärkning av medel för folkbildningsinsatser till folkhögskolorna, Mediemyndigheten, PTS och studieförbunden under åren 2025–2029 med 100 miljoner kronor per år. Syftet med satsningen är att minska och förebygga de klyftor som kan öka i samhället vid stora tekniskiften samt att öka kunskapen om de möjligheter och risker AI kan medföra. Därmed kan legitimiteten och acceptansen för den omställning som sker öka.”	Tillstyrkes. Frågan om digitalt utanförskap är dock mer omfattande och påverkar medborgarnas förmåga att utveckla adekvat AI-kompetens. RISE noterar ett stort behov av övergripande samordning mellan aktörerna, liksom behov av innovation och utveckling gällande utbildningsmetoder och förmåga att kontinuerligt anpassa utbildningsinsatser i takt med teknikutvecklingen. Det finns anledning och behov av att utforska mer hur vi kan använda AI för att utveckla nationell kapacitet och förmåga att folkbilda om AI.
Kompetens	s. 64 “Likt hem-pc-reformen på 1990-talet bör staten erbjuda alla medborgare kostnadsfri tillgång till ett urval av kvalitetssäkrade AI-tjänster: ”AI för alla”-reformen. Det måste utredas hur medborgarna får access till tjänsterna på den AI-hubb som beskrivs nedan. Genom att demokratisera åtkomsten till dessa verktyg kan Sverige positionera sig som en föregångare inom AI-användning. En sådan bred satsning skulle inte bara stimulera innovation och produktivitet på individnivå, utan också ge Sverige en unik profil internationellt – ett land som prioriterar att göra spjutspetsteknologi tillgänglig för alla medborgare. AI-tjänsterna kan med fördel samlas i den AI-hubb som AI-kommissionen föreslår på sida 70. Vilka AI-tjänster som ska inkluderas i AI-hubben måste snabbutredas. Den task force vi föreslår i kapitlet Ledarskap och styrning för att genomföra Färdplanen ska ha till uppgift att snabbutreda och förhandla med leverantörer om förutsättningarna för att erbjuda gratis AI-tjänster, sätta ett tak för hur mycket	Tillstyrkes. Vi ser redan idag ett relativt stort digitalt utanförskap som fortsatt behöver adresseras. Här visar erfarenheten att access till tjänster och verktyg inte räcker för att ett lärande ska ske. Därav behöver resurser avsättas för att insatser likt Digital idag och andra som vänder sig till medborgare utanför de digitala systemen, omgående kan initieras genomföras. Vidare bör utbildning om datahantering och tillgängliggörande inkluderas, då organisatoriska utmaningar annars blir en flaskhals. Förtydliganden bör ges kring vilka specifika AI-tjänster som avses. Det finns en oro för inlåsnings i exempelvis utomeuropeiska verktyg som ligger utanför nationell kontroll och som offentlig sektor redan börjat omvärdera. Informationssäkerhets- och integritetsaspekterna bör utredas och hanteras när och om detta genomförs.

	satsningen får kosta och under hur lång tid erbjudandet ska fortgå.”	
Kompetens	Sid 64: “Staten bör också överväga att ge elever, studenter och lärare kostnadsfri tillgång till AI-tjänster under en längre period. Vid bibliotek och vid Statens servicecenter ska det finnas AI-tjänster utan kostnad att använda, samt personal som kan vara behjälpliga i hur de kan användas. Även detta måste snabbutredas av den task force vi föreslår i kapitlet Ledarskap och styrning för att genomföra Färdplanen. I övrigt är det arbetsgivarnas ansvar att de anställda har de hjälpmedel som behövs för att lösa sina uppgifter och förbättra verksamheten.	Tillstyrkes. Viktigt ur ett likvärdighetsperspektiv. Ev. etiska och integritetsmässiga aspekter, liksom kompetensfrågan behöver beaktas. Som tillägg ser vi nu också initiativ från näringslivet som bör beaktas och utforskas.
Kompetens	Sid 66: “AI-kommissionen anser att 750 miljoner kronor totalt under åren 2025–2027 bör avsättas till lärosätena. Syftet är dels att lärarna ska få möjlighet till kompetensutveckling inom AI, dels att innehållet i utbildningarna framtidssäkras. Universitets- och högskolerådet bör få i uppdrag att ansvara för satsningen och tillföras 5 miljoner kronor årligen för det utökade uppdraget.”	Tillstyrkes. En för lärosätena gemensam arena för utforskande, utveckling, samlärande och kunskapsdelning bör etableras för att möjliggöra en snabb utveckling här. RISE kan som oberoende part agera samlande och stödjande och tillföra relevant kompetens för denna typ av arena, likt insatser vi genomfört för exempelvis E-sam nätverket m.fl.
Kompetens	Sid 70: “AI-kommissionen anser att utbildningsväsendet bör tillföras 250 miljoner kronor totalt under åren 2025–2027. Syftet är att frigöra tid för lärare att kompetensutveckla sig samt för att genomföra nödvändiga kompletteringar av utbildningsutbudet av kurser för yrkesverksamma.”	Tillstyrkes. RISE bedömer dock att det är helt centralt för utvecklingen att utbildningsväsendets ledare omfattas av denna satsning om den ska bli framgångsrik. Kompetensutvecklingsbehoven är lika stora, om inte större, i gruppen, chefer och ledare som också behöver addera kunskaper att organisera för och leda utvecklingen.
Kompetens	Sid 70: “Uppgiften att koordinera och sammanställa den nationella satsningen på livslångt lärande bör ges till Universitets- och högskolerådet (UHR) samt Myndigheten för yrkeshögskolan	Området Livslångt Lärande är omfattande och komplext varför betydelsen av att man säkerställer god kompetens är avgörande. Här kan RISE, som redan idag stödjer myndigheter kring såväl AI-utbildningar som i frågor om Livslångt

	(MYH). Myndigheterna bör samordna sina uppdrag och de bör vardera tillföras 5 miljoner kronor årligen i två år för uppdraget, därefter 2 miljoner kronor vardera per år. Kursutbudet bör finnas på Alhubben, som presenteras mer ingående nedan.”	Lärande, vara en värdefull samarbetspartner.
Kompetens	Sid 70: “AI-kommissionen anser att analysen och förslagen som togs fram inom Regeringskansliets Samverkansprogram om Kompetensförsörjning och Livslångt lärande ska ligga till grund för en Alhubb. Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) kan vara en lämplig huvudman för uppdraget, men detta behöver snabbutredas av den task force som föreslås i kapitlet Styrning för att genomföra Färdplanen. Regeringen bör dock redan nu avsätta 10 miljoner kronor årligen för uppbyggnad och drift av AI-hubben.”	Tillstyrkes. Som aktiv part i och med god förståelse för arbetet med Regeringskansliets Samverkansprogram om Kompetensförsörjning och Livslångt lärande, kan RISE omgående stödja MYH i detta uppdrag. RISE kan också snabbt agera för att med mycket god kompetens och erfarenhet designa, etablera och säkerställa tillgång till en AI-hubb för Sverige. Vi anser också att det föreslagna kursutbudet, så att det så snart det finns tillgängligt, bör tillgängliggöras via myndigheternas befintliga och för ändamålet idag fungerande, plattformar. Frågor om urval och kvalitetsgranskning av utbudet behöver också adresseras.
Kompetens	Sid 71: “AI-kommissionen anser att alla arbetslösa ska delta i kurser, inom Arbetsförmedlingens och omställningsorganisationernas regi, som syftar till att höja deras AI-kunskap. Resurser för detta bör tas inom ram för arbetsmarknadspolitiken.”	Tillstyrkes. Erfarenheter från av RISE designade och genomförda AI-utbildningar visar att utbildningarnas design avseende såväl innehåll som form och tilltal har stor betydelse för utfallet. Medel för kartläggning av målgruppens förmågor och behov, liksom för innehållsproduktion, design, anpassningar och kvalitetssäkring av dessa kurser behöver tillföras. Ytterligare med krav också för att utforska hur tillämpning av AI-teknologier bäst bidrar till utveckling och genomförande på ett tillgängligt och likvärdigt sätt.
Innovation	Sid 82: ”Vinnova bör ges i uppdrag att tillsammans med näringslivet och aktörer från offentlig sektor så snart som möjligt utreda vad som krävs för att få till stånd större sektorsöverskridande projekt, där värdet av en innovation kommer fler till del än de inblandade parterna. Utredningen bör innehålla en analys av hur staten finansiellt kan stödja dessa projekt, inklusive	RISE stödjer detta förslag och ser positivt på att behovet av relativt omfattande sektorsöverskridande projekt lyfts. Dessa projekt är också väsentliga insatser för att omvandla forskning till implementation, vilket välkomnas. Det finns en möjlighet att harmonisera nationella satsningar med satsningar inom AI och data med det som görs på EU-nivå

	möjligheten till offentlig-privata partnerskap, givet att projekten inte kan förväntas ske på regelbunden basis, och ofta torde kräva relativt stora belopp. Uppdraget bör också innebära att skapa forum, med representanter för privat och offentlig sektor, för att identifiera möjliga sektorsöverskridande projekt. ”	för att maximera medfinansieringsmöjligheter samt ta del av de kunskapsdelande funktioner som utvecklas på EU-nivå. EU håller på att bygga flera upp EDICs där flera av dem riktar sig mot sektorsöverskridande innovation och samhällsnytta genom datadelning och AI (till exempel ALT-EDIC om språkmodeller och Citiverse EDIC om smarta & hållbara städer & samhällen). Sverige bör undersöka hur man kan dra nytta av dessa och bli medlemmar i de som är relevanta.
Innovation	Sid 82: "Vinnova bör få uppdraget att tillsammans med näringsliv och offentlig sektor utreda hur möjligheterna kan förbättras för att data ska delas för att främja innovation."	Datadelning har länge varit prioriterat på EU-nivå och Sverige borde även inom detta område ta del av de utlysningar och initiativ som tas. RISE skulle kunna vara en central intermediär för att säkerställa att vi som medlemsnation får med rätt organisationer samt ut största möjliga nytta. Ett sådant uppdrag bör identifiera förutsättningarna för att bygga upp dataområden enligt EU:s mall inom utvalda sektorer/domäner på ett sätt som inkluderar offentlig sektor men som även gynnar näringslivet. Det finns en stor potential för återanvändande av offentliga data som inte realiserats idag pga brist på tillgängliga data, interoperabilitet samt säker datadelning av känsliga data. Dataområden i kombination med nationell styrning av dessa är troligen en nyckelkomponent som behövs för att kunna återanvända offentliga data.
Innovation	Sid 86: "Utveckla och expandera IMY:s regulatoriska sandlåda för privata företag. För att möta näringslivets behov av klarhet kring dataskyddsregelverket bör IMY ges i uppdrag att inom maximalt fyra veckor ge enskilda privata aktörer icke-bindande besked om olika AI-lösningar är i linje med dataskyddsregelverket. Myndigheten bör också kunna ge information till små och medelstora	RISE stödjer förslaget om att expandera den regulatoriska sandlådan och vill peka på möjligheten att stärka den ytterligare genom att koppla en teknisk infrastruktur till den svenska regulatoriska sandlådan. RISE skulle kunna vara den aktör som tillsammans med utpekad myndighet definierar, utvecklar och tillhandahåller en sådan infrastruktur samt även att förvalta och utveckla densamma. RISE vore lämplig

	företag om var de bör vända sig i frågor som ligger utanför IMY:s kompetensområde. Det beräknade behovet av anslag för dessa uppdrag är 8 miljoner kronor årligen. Tjänsten ska vara tillgänglig genom den samlade ingång som AI-verkstaden föreslås utgöra."	dels på grund av sitt oberoende, dels på grund av närheten till forskning och behovsägare samt tillgången till rätt kompetens.
Innovation	Sid 87: "Uppdra åt lämplig myndighet att så snart som möjligt etablera en funktion för rådgivning och regulatorisk sandlåda för både privat och offentlig sektor i linje med AI-förordningens krav. Det är centralt att regeringen agerar för att undanröja den osäkerhet som i dag finns kring tillämpningen av den nya förordningen. En utredning tillsattes i september för att lämna förslag kring tillämpningen av AI-förordningen."	RISE stödjer förslaget och vill peka på möjligheten för den/de myndighet(er) som pekas ut som ansvariga i Sverige för AI-förordningen att samverka med befintlig nationell infrastruktur för test och utvärdering av AI som utvecklats inom ramen för europeiska initiativ. I dessa projekt finns omfattande krav på olika typer av stöd för såväl offentlig sektor som näringslivet. RISE deltar idag i fem EDIH:ar, tre TEF:ar och den svenska AI-fabriken Mimer, vilka alla kan spela viktiga roller i förståelsen för AI-förordningen samt övriga lagstiftning som exempelvis dataförordningen och maskinförordningen.
Innovation	Sid 87: "Utöka stödet via Vinnova och Almi till projekt och livskraftiga AI-startups som av strukturella skäl, till exempel för hög teknikrisk, exempelvis till följd av utveckling av disruptiva teknologier, eller bristande skalbarhet, inte får finansiering i privata kapitalmarknaden. Sammanlagt bör det årliga stödet öka med 100 miljoner kronor årligen, under en femårsperiod."	Stöd till livskraftiga AI-uppstartsbolag kan vara mer än kapital. Exempel på detta är tillgång till beräkningskraft, AI-expertis, test och utvärderingsmöjligheter samt produktionssättningsstöd, vilket finns i såväl AI-fabriker som andra initiativ. Det möjliggör för AI-uppstartsbolagen att bygga bolag i stället för att tvingas köpa hårdvara. Tillgången till beräkningskraft kan även minska bolagens behov att ta in riskkapital, vilket gör att de slipper lämna ifrån sig delar av bolaget för tidigt utan att kan växa till sig organiskt och få tid att etablera sig på marknaden.
Innovation	Sid 91: "AI-kommissionen anser att en nationell samordnare ska tillsättas inom ramen för kommittéväsendet för att samordna det fortsatta arbetet med att ta fram stora språkmodeller för svenska språket. Givet statens centrala roll, behovet av att involvera flera olika aktörer samt nödvändigheten av att lösa de	RISE tillstyrker förslaget och tycker det är särskilt positivt att peka på behovet av att involvera flera aktörer. RISE är en viktig svensk aktör inom stora språkmodeller och bör delta i detta utvecklingsarbete. I ljuset av den senaste tidens AI-utveckling kan man också utvärdera behovet av att

	upphovsrättsliga utmaningarna på ett tillfredsställande sätt, anser AI-kommissionen att det är naturligt för staten att samordna och driva på detta arbete. Vid sidan av KB och AI Sweden bör representanter från lärosäten och det privata näringslivet delta i utvecklingsarbetet.”	utveckla andra så kallade foundational models, utöver språkmodeller, i en liknande svensk kontext.
Offentlig Sektor	Sid 100” AI-verkstan föreslås etableras stegvis under en femårsperiod, 2025–2029. Under de två första åren kan grundförmågor sättas och infrastrukturen etableras. Redan under de första åren kommer vissa värdeskapande AI-tjänster kunna tas fram och börja användas. Den fulla uppskalningen sker under år tre till fem. Kostnaden beräknas uppgå till 145 miljoner kronor det första året och därefter 500 miljoner kronor per år, det vill säga totalt 2145 miljoner kronor. Det är möjligt att fördela denna kostnad mellan de aktörer som ansluter sig till verkstan. AI-kommissionen föreslår dock att etableringskostnaden bör finansieras helt genom anslag, i kombination med lånefinansiering där så är lämpligt, för att säkerställa en hög och förutsebar takt i uppbyggnaden samt låga trösklar för stora som små aktörer att ansluta sig till samarbetet. Som nämns ovan ska AI-verkstan efter att den är fullt etablerad huvudsakligen finansieras med avgifter från de deltagande aktörerna. ”	RISE tillstyrker förslaget om en AI-verkstan för offentlig sektor. AI-verkstan kan även utnyttja möjligheten att samverka med AI-fabriken Mimer som har ett uppdrag att stötta offentlig sektor och näringsliv. RISE kan som oberoende forskningsinstitut bidra som en nyckelaktör i implementeringen av AI-verkstan. För full effekt av förslaget bör statliga bolag och offentligt ägda verksamheter (ex. kommunala bolag) ges tillgång till AI-verkstan. Meningen ”finansieringen ska ske från deltagande aktörer” behöver förtydligas.
Offentlig Sektor	Sid 101 ”AI-kommissionen anser att regeringen bör ge IMY i uppdrag att etablera ett särskilt spår inriktat mot offentliga aktörer i sin regulatoriska sandlåda. Detta särskilda spår bör integreras i verksamheten i AI-verkstan. IMY bör vidare ges i uppdrag att, inom ramen för AI-verkstan, ge offentliga aktörer vägledning när det gäller AI och tolkningen av dataskyddsregelverket. Det beräknade behovet av anslag för dessa uppdrag är 8 miljoner kronor årligen.”	RISE tillstyrker förslaget. Förslaget att ge IMY ett särskilt spår för offentliga aktörer inom den regulatoriska sandlådan är mycket positivt. Att integrera detta i AI-verkstan stärker offentlig sektors förmåga att använda AI säkert och effektivt. Som ytterligare katalysator för innovation, speciellt i linje med EU-lagstiftning, kan en teknisk testmiljö kopplad till den regulatoriska sandlådan verka. RISE är en lämplig aktör att tillsammans med utpekad myndighet definiera och utveckla en sådan infrastruktur samt att förvalta och

		utveckla densamma, delvis på grund av sitt oberoende men även närheten till forskningen och behovsägare samt tillgången till rätt kompetens.
Offentlig Sektor	Sid 104: "AI-kommissionen anser att det är viktigt att offentliga aktörer i sin verksamhet använder AI på ett transparent sätt i syfte att bibehålla medborgarnas tillit. Det är inte minst viktigt för att skapa förtroende för de förslag vi lagt ovan. Regeringen bör därför överväga att ge myndigheter i uppdrag att ta fram etiska riktlinjer inom sina ansvarsområden om behov skulle uppstå."	RISE tillstyrker förslaget. Förslaget om etiska riktlinjer inom organisationer är bra, och vi ser det särskilt positivt att riktlinjerna ska utvecklas inom ramen för specifika ansvarsområden. För att möjliggöra riktlinjernas praktiska implementation behövs tydliga strukturer och processer för att hantera problem, risker och möjligheter med AI. Transparens bygger också på teknisk kompetens att förstå de AI-modeller som används. Här har exempelvis RISE en roll att fylla.
Offentlig sektor	Sid 104 "Regeringen bör genomföra en översyn av regelverk som styr offentlig verksamhet i syfte att anpassa dem till en digital transformation med hög grad av AI. Detta kan exempelvis ske genom uppdrag till myndigheter att se över föreskrifter och allmänna råd som de ansvarar för, och att lämna förslag till ändringar av lagar och förordningar inom respektive verksamhetsområde."	RISE tillstyrker en översyn av relevanta regelverk för att möjliggöra digital transformation med AI. Genom RISE erfarenheter av ett AI-partnerskap ser vi ett tydligt behov för offentlig sektor av att både undanröja hinder och att skapa tydliga ramar för ansvar, transparens och datadelning.
Internationella positioner	Sid 111 "Regeringskansliet och svenska myndigheter bör säkerställa ett mer aktivt deltagande i AI-frågor inom EU-samarbetet. Tillräckliga resurser måste därför ges till de enheter inom Regeringskansliet och till de myndigheter som deltar i EU-förhandlingar på området."	RISE tillstyrker förslaget. Sverige investerar mycket i EU-samarbetet och att det är viktigt att bli mer aktiv för att både dela erfarenheter och påverka välfärdens inriktning. Förslaget om ekonomisk kompensation för att stärka representationen i Bryssel stöds, och vi föreslår att även statliga bolag inkluderas. Experter i EU-institutionerna saknar ofta relevant kompetens, vilket motiverar ökade resurser till svenska enheter.
Internationella positioner	Sid 112 "Inrätta öppna och transparenta strukturer för samråd med näringsliv, akademi och representanter för kommuner och regioner, för att möjliggöra att svenska förhandlare har tillgång till information om den senaste utvecklingen och svenska intressen på området."	RISE tillstyrker förslaget och vill trycka på samarbete i Norden för ett större genomslag. Flera andra initiativ som t.ex den Nordiska Datacenterföreningen är viktiga aktörer om vi ska både kunna klara den gröna industriomställningen och möta de utmaningar där AI-verktyg kan bli en viktig del av lösningen.

Internation ella positioner	Sid 113 "Tilldela Vinnova och Vetenskapsrådet ökade medel för medfinansiering av Digital Europeprojekt på i storleksordningen 160 miljoner kronor per år. Det bör också skapas ett buffertutrymme för att i högre grad än i dag kunna ge förhandsgaranti om medfinansiering. Genom en öronmärkt buffertfond, med en initial kapacitet på cirka 50 miljoner kronor, bör årliga svängningar i andelen beviljade ansökningar kunna hanteras."	RISE tillstyrker förslaget om ökade medel för medfinansiering till Digital Europe-programmet. Beloppet till medfinansiering bör förslagsvis vara i proportion för att matcha Sveriges EU-bidrag till forskning och innovation, eller åtminstone prioritera och främja svenskt deltagande.
Internation ella positioner	Sid 113: "Utred möjligheten att, enligt norsk modell, ge ex post-anslag till lärosäten i relation till hur många EU-projekt man deltar i. Syftet är att kompensera för den ofta låga overhead-kompensationen från EU. Regeringen bör avsätta ca 30 miljoner kronor årligen för sådan kompensation. "	Tillstyrkes med förtydligandet att forskningsinstitut bör omfattas.
Ledarskap och styrning	Sid 117: "Behovet av snabba beslut om systemövergripande åtgärder utgör själva anledningen till att AI-kommissionen valde att tidigarelägga sin rapport. Finansieringen av regeringens AI-strategi bör därför framgå av vårpropositionen för 2025 eller av en extra ändringsbudget som lämnas till riksdagen under våren 2025. AI-utvecklingen kräver samordning av politiska beslut i en hastighet som systemet i dag inte förmår. I syfte att centralisera och effektivisera hanteringen av frågor gällande AI bör en särskild task force tillsättas vid Regeringskansliets Statsrådsberedning. En sådan task force ska fungera som en brygga mellan politiken och de medarbetare på Regeringskansliet som implementerar och följer upp regeringens AI-strategi. AI-kommissionen föreslår i övrigt inga förändringar i Regeringskansliets organisation. Arbetet i en task force kan även bli en naturlig fortsättning på det arbete AI-kommissionen bedrivit. Genom att ta vid där kommissionens arbete slutar kan det momentum som byggts upp	AI-kommissionens arbete har varit väldigt värdefull för Sverige och har redan gett många ringar på vattnet i samhället. Sedan rapporten lämnades in har både flertalet regeringsuppdrag och privata satsningar initierats, för att inte tala om EU's AI action plan för AI Continent. Att tillsätta en nationell grupp med tillräcklig överblick och kunskap inom det som sker i omvärlden för att kunna brygga mellan politiken och handläggarna på Regeringskansliet (en task force) är en stor utmaning. Det finns alltid risk för att viktiga aktörer känner sig utelämnade. RISE ser dock behovet av att ge politiken och svensk statsförvaltning snabbare och enklare tillgång till AI-expertis och omvärldsbevakning, och vill därför föreslå att etablera denna typ av mer agila referensgrupper vid relevanta expertmyndigheter som Vinnova och Vetenskapsrådet. Sådana referensgrupper kan lättare bjuda in relevanta experter och perspektiv till aktuella diskussioner och

	under 2024 med ett mycket stort antal samhällskontakter tas till vara. AI-kommissionen anser att 35 miljoner kronor årligen bör avsättas för denna task force. ...”	använda myndighetens olika sätt för att nå ut till olika målgrupper, dvs inte bara politiken.
Ledarskap och styrning	Sid 118: ”Regeringen bör uppmuntra myndigheter att använda AI i sin verksamhet. Detta kan ske på flera olika sätt: - Ett återrapporteringskrav bör riktas till samtliga myndigheter om hur de arbetar för ansvarfull implementering av AI i sina respektive myndigheter. Jämför med tidigare uppdrag som gällt Agenda 2030, jämställdhet eller kring hemarbete under pandemin. Flera liknande uppdrag har lagts redan av olika departement, men kommissionen vill understryka den signal som ges när samtliga myndigheter får samma uppdrag. Regeringen har även möjlighet att driva på enskilda myndigheter som den uppfattar ligger efter i sin AI-utveckling. Det sker genom att ge mer specifika uppdrag om att öka AI-användningen, utreda vilka av myndighetens verksamheter som skulle kunna utföras med stöd av AI och ta fram en AI-strategi eller liknande uppdrag. Frågor om AI bör även vara en del av de regelbundna uppföljningssamtal som hålls mellan Regeringskansliet och myndigheter. ”	RISE tillstyrker förslaget om att uppmuntra myndigheter att använda AI i sin verksamhet. AI behöver användas för att uppnå specifika syften, som exempelvis ökad effektivitet inom en given process. Det är viktigt att kvalitén på AI-användningens resultat granskas och utvärderas, inklusive aspekter som rättssäkerhet och med avseende på myndighetsutövning. För att kunna tillämpa AI på bästa sätt behöver myndigheterna ha tillgång till så kallade sandlådor innan AI implementeras på riktigt i myndighetens processer. Dessa sandlådor är som laborationer där myndigheterna kan experimentera i en säker miljö utan att riskera bryta mot regler och förordningar. Myndigheterna behöver även ges resurser (finansiering och tillgång till infrastruktur) för att göra den här typen av transformationsresa. Syftesfull användning av AI som förbättrar och förnyar myndigheterna på ett säkert sätt bör vara i fokus mer än en generellt ökad användning av AI.
Ledarskap och styrning	Sid 118: ” Regioner och kommuner bör, likt det vi föreslår avseende regeringen, uppmuntra och uppmana regionala och kommunala förvaltningar att öka användningen av AI.”	Som ovan.
Ledarskap och styrning	Sid 118: ”Avslutningsvis, vikten av personligt ledarskap vid stora teknikskiften kan inte nog betonas. AI-kommissionen anser därför att regeringen, Regeringskansliet, generaldirektörer, chefer i kommuner och regioner, tillsammans med verkställande direktörer och styrelser i privata företag bör föregå med gott exempel och skaffa sig nödvändig AI-kompetens under 2025. Det är av central betydelse att våra beslutsfattare förstår vad AI är,	RISE tillstyrker att det är viktigt med relevant AI-kompetens för att kunna bedriva offentlig verksamhet (likaså privat) på bästa sätt. Vi tar vårt uppdrag om utbildningar inom det Livslånga lärandet, som vi har fått av staten, på stort allvar och erbjuder ändamålsenliga sådana till samtliga aktörer i Sverige. RISE ser gärna att Regeringen nyttjar kompetensen, förmågan och uppdraget som RISE har fått till större grad för att hjälpa Sverige i den

	samt vilken potential och risker den nya tekniken för med sig. Vi anser också att det inom Regeringskansliet bör sättas upp ett mål om att en viss andel av anställda på varje departement ska ha AI-kompetens.”	transformationsresa som landet står inför med AI.
--	---	--

RISE Research Institutes of Sweden AB

Melinda From
 Prototypande Samhälle/Digitala system